

Результати
групової психологічної діагностики учнів 1х класів
Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №59
Харківської міської ради Харківської області

Відповідно до річного плану роботи в ХЗОШ №59 протягом вересня 2020 практичним психологом Майбородою В.Є. проводилось вивчення готовності учнів 1х класів до шкільного навчання. Було про діагностовано 56 учнів, середній вік учнів – 6 років.

Мета та предмет дослідження: Вивчення рівня готовності до шкільного навчання, виявлення потенційної «групи ризику», тобто дітей, чиє подальше навчання та виховання пов'язане з суттєвими труднощами, профілактика можливих труднощів в навчальній діяльності.

Предметом дослідження є компоненти шкільної адаптації, а саме: фізіологічне підлаштування організму, шкільна успішність та поведінка, емоційне сприйняття учнями нової соціальної ситуації, ставлення до школи.

Опис результатів дослідження:

ЗДСО №	Кількість учасників дослідження	Нормативні показники			
		Високий	Середній	Низький	Деадаптовані
ХЗОШ №59	56	4	47	5	-
	%	7	84	9	-

За методикою «Орієнтаційний тест шкільної зрілості» (А. Керна-Я. Йєрасика) виявлено, що 9% учнів мають низький рівень інтелектуального розвитку, 84% учнів мають середній рівень та 7% учнів мають високий рівень.

Висновки:

У результаті проведеного діагностичного дослідження з виявлення готовності до навчання у школі за методикою виявлено:

- «Орієнтаційний тест шкільної зрілості»(А. Керна-Я. Йєрасика) виявлено:
- що 5 учнів, які мають низький рівень інтелектуального розвитку;

- що 47 учнів мають середній рівень розвитку готовності;
- що 4 учня високий рівень готовності до школи.

Рекомендації:

Батькам: «Психологічна підтримка батьками учнів, які навчаються в першому класі».

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА БАТЬКАМИ УЧНІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ В ПЕРШОМУ КЛАСІ

Перший клас - це фундамент шкільного життя, тож починайте будувати цей будинок разом.

У ваших руках можливість допомогти дітям підготуватися до школи, створити в школі атмосферу, яка допоможе першокласникам пережити адаптаційний період і вступити в шкільне життя з хорошим психологічним настроєм, з бажанням вчитися, пізнавати світ і будувати міжособистісні відносини.

Будь-які перехідні періоди життя і діяльності дітей висувають специфічні проблеми, що пов'язані зі зміною в організації навчальної діяльності. Процес звикання до шкільних вимог і порядків, нового для першокласників оточення, нових умов життя розуміється як адаптація. Адже дитина в школі адаптується не тільки до своєї соціальної ролі, але перш за все до особливостей засвоєння знань в нових умовах.

Адаптацію визначають не лише як процес пристосування до успішного функціонування в даному середовищі, але й як здатність до подальшого психологічного, особистісного, соціального розвитку людини.

Початок навчання дитини в 1-му класі - складний і відповідальний етап у її житті. Адже відбувається дуже багато змін. Це не тільки нові умови життя та діяльності - це й нові контакти, нові стосунки, нові обов'язки. Змінюється соціальна позиція: був просто дитиною, тепер став школярем. Змінюється соціальний інститут навчання і виховання: не садочок чи бабуся, а школа, де навчальна діяльність стає провідною, обов'язковою, соціально

значущою та оцінюваною, такою, що розширює права і обов'язки дитини, її взаємостосунки з навколишнім середовищем.

Змінюється життя дитини: усе підпорядковується навчанню, школі, шкільним справам.

Пристосування (адаптація) дитини до школи відбувається не одразу. Не день і не тиждень потрібно для того, щоб призвичаїтися до школи по-справжньому. Це досить тривалий процес, пов'язаний зі значним напруженням усіх систем організму. Лише через 5 - 6 тижнів поступово підвищуються та стають більш стійкими показники працездатності, у дитини спадають напруження та тривожність.

Залежно від стану здоров'я, сімейної ситуації, відвідування чи не відвідування дитячого садка адаптація до школи, до нових умов життя може мати різний перебіг.

Безумовно, першокласники, що відвідували дитячі заклади, значно легше адаптуються до школи, ніж «домашні діти», які не звикли до тривалого перебування в дитячому колективі, до певного сталого режиму. Легше проходить період пристосування до школи і краще вправляються з розумовими та фізичними навантаженнями здорові діти. Але на жаль, сьогодні лише 20-25 % дітей ідуть до школи здоровими. Решта ж мають різноманітні порушення та відхилення в стані здоров'я.

Тож зрозуміло, чому процес адаптації проходить з певними ускладненнями й затягується на більш тривалий термін.

Період адаптації до школи пов'язаний з пристосуванням до її основних вимог. Лише в одних він триває один місяць, в інших – одну чверть, в третіх – розтягується на цілий рік. Нижче розглянемо основні ознаки кожного рівня.

Існує 3 рівні адаптації дітей до школи. Звернімо увагу на їх зміст і основні показники.

Високий рівень адаптації:

- першокласник позитивно ставиться до школи: правила і вимоги сприймає адекватно; навчальний матеріал засвоює легко;

- глибоко і повно оволодіває програмовим матеріалом, розв'язує ускладнені задачі, чемний, уважно вислуховує вказівки, пояснення вчителя;
- доручення виконує охоче й сумлінно, без зовнішнього контролю;
- виявляє високу зацікавленість до самостійної навчальної роботи, готується до всіх уроків;
- має у класі позитивний статус.

Середній рівень адаптації:

- першокласник позитивно ставиться до школи: відвідування уроків не викликає в нього негативних переживань розуміє навчальний матеріал, коли вчитель пояснює його досить детально і наочно;
- засвоює основний зміст програми з усіх предметів, самостійно розв'язує типові задачі;
- зосереджений і уважний під час виконання завдань, доручень, вказівок учителя, разом з тим потребує контролю з боку дорослого;
- зосередженим буває тільки тоді, коли робить щось цікаве для себе; майже завжди готується до уроків і виконує домашні завдання;
- доручення виконує сумлінно;
- дружить з багатьма однокласниками.

Низький рівень адаптації:

- першокласник негативно або байдуже ставиться до школи: часто скаржиться на здоров'я, погане самопочуття, в нього переважає пригнічений настрій;
- спостерігаються порушення дисципліни;
- матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно; самостійна робота з підручником викликає труднощі, під час виконання самостійних завдань не виявляє до них інтересу;
- до уроків готується и нерегулярно, потребує постійного контролю, систематичних нагадувань і спонукань як з боку вчителя, так і з боку батьків; може зберігати працездатність і увагу за наявності тривалих пауз для відпочинку;

- для розуміння нового матеріалу і розв'язування задач за зразком потребує значної допомоги вчителя і батьків;

- доручення виконує під контролем і без особливого бажання;

- пасивний, близьких друзів не має, знає імена й прізвища лише частини однокласників.

Зрозуміло, що є досить тісний причино-наслідковий зв'язок між рівнем адаптації школяра і системою тих чинників, умов, у яких він виховувався.

Процес адаптації починається із ситуації незадоволення потреб і закінчується ситуацією їхнього задоволення. Інколи виявляється явище дезадаптації.

Основними критеріями, що виявляють дезадаптованість, є:

- нервово-психічне напруження, стан підвищеної тривоги і фрустрації, негативне ставлення до себе.

Дезадаптованість учнів призводить до неадекватної, погано контрольованої поведінки, конфліктних стосунків, перекручувань в особистісному розвитку, проблем у навчальній діяльності. Ці порушення є не лише наслідком дезадаптованості.

Причини шкільної дезадаптованості різні: низький рівень розвитку загальних здібностей дитини, високий ступінь емоційної нестійкості, несформованість мотиваційної сфери, високий рівень амбіцій на тлі низьких можливостей, характерологічні особливості, незрілість психіки, особливості сімейного виховання, стиль керівництва педагогів та ін.

Спостереження за молодшими школярами дають змогу виділити основні сфери в яких спостерігаються труднощі адаптації до школи:

- нерозуміння дітьми специфічної позиції вчителя, його професійної ролі;
- недостатній розвиток навичок спілкування і взаємодії з іншими дітьми;
- неправильне ставлення дитини до самої себе, своїх можливостей, здібностей, своєї діяльності та її результатів.

При перших ознаках дезадаптації необхідно розглянути чинники, що впливають розвиток успішної адаптації дитини до навчання.

Розуміння та підтримка в складних ситуаціях створюють відчуття захищеності, внутрішнього комфорту дитини.

Щоб адаптація першокласника пройшла успішно повинні виконуватися такі умови:

- Обговоріть з дитиною ті правила і норми, з якими вона зустрінеться в школі. Поясніть їх необхідність і доцільність.

- Намагайтеся щодня знаходити час, щоб побути на одинці зі своєю дитиною. Постійно говоріть з дитиною. Розвиток мовлення – запорука гарного навчання. Учіть дитину вільно спілкуватися не тільки зі своїми однолітками, але й з дорослими. Частіше посміхайтесь при спілкуванні з дитиною та цікавтесь її думкою з приводу чогось. Розмовляйте з дитиною стримано, м'яко, спокійно. Пам'ятайте, що ваше мовлення – це зразок для дитини.

- Запровадьте для дитини вдома єдиний режим і обов'язково дотримуйтесь його всіма членами родини.

- Допомагайте дитині розвивати дрібну моторику м'язів руки, аби їй було легше опановувати письмо. Для цього необхідно багато вирізати, зафарбовувати, складати невеликі за розміром деталі зображення. Дуже корисні фізичні вправи для розвитку дрібної та великої моторики м'язів руки.

- Якщо вас щось турбує в поведінці дитини, її навчальних справах, не соромтеся звертатися за порадою і консультацією до вчителя або шкільного психолога.

- Частіше обіймайте свою дитину, говоріть їй лагідні, ніжні слова. Ставте для себе та дитини реальні завдання. Ведіть і спрямовуйте, але не підштовхуйте. Дитина ставиться до себе так, як ставляться до неї дорослі.

- Працюйте з дитиною над розвитком її пам'яті, уваги, мислення. Для цього сьогодні пропонується багато ігор, головоломок, задач у малюнках, роздивляйтесь картинки та нехай дитина їх коментує.

- У кожної дитини свій темперамент, свої потреби, інтереси, симпатії та антипатії. Поважайте її, приймайте дитину такою яка вона є, не зрівнюйте її з іншими дітьми, не нав'язуйте прикладів.

Вирішення проблеми успішної адаптації дитини багато в чому визначається характером взаємодії школи та сім'ї.